

GENOVAITĖ GUSTAITĖ
Lietuvių katalikų mokslo akademija

ŠV. KAZIMIERO 400 METŲ KANONIZAVIMO SUKAKTIES
MINĖJIMAS 1922 m.

2002 m. kovo mėn. Vilniuje buvo paminėta Šv. Kazimiero 400 metų kanonizavimo sukaktis. Vilniaus vyskupas J. Matulaitis tą pačią sukaktį paminėjo dar 1922 metais.

Lietuvos centriniam valstybės archyve saugomoje byloje (f. 1674, ap. 2, b. 28) esantys dokumentai (J. Matulaičio prašymas popiežiui Benediktui XV minėti sukaktį, dvi popiežiaus Benedikto XV brevės, organizatorių padėka popiežiui Pijui XI, sukakties iškilnių programa, neįvardyto seminarijos profesoriaus įspūdžių aprašymas ir kt.) rodo, kad: 1) J. Matulaitis rėmėsi popiežiaus Leono X paskelbta Šv. Kazimiero kanonizavimo 1521, ne 1602 m. data, kai buvo paskelbta popiežiaus Klemenso VIII bulė „Quae ad sanctorum“, laikoma galutine bylos ištarme; 2) sukakties iškilnės vyko gegužės 28, 29, 30 d. ne tik Vilniaus, bet ir kitose vyskupijos bažnyčiose, be to, iškilnės vainikavo kultūrinė programa; 3) iškilnėms pagerbti vyskupo prašymu Vilniaus katedrai popiežius Benediktas XV suteikė „Mažosios bazilikos“ titulą – „visas garbės teises ir privilegijas“; 4) tiek vyskupo prašyme, tiek Benedikto XV brevėje minimi pirmieji, senieji katedros vardai – Švenčiausiosios Trejybės, Švenčiausiosios Mergelės Marijos, taip pat Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo; 5) Apaštalo Sostui Šv. Kazimiero ryšys su Lietuva gerai žinomas – popiežius Benediktas XV savo brevėse jį vadina „ne tik vyskupijos, bet ir visos Lietuvos dangiškuoju globėju“ arba tiesiog dangiškuoju Lietuvos globėju.

Ganytojiniame laiške, skirtame iškilnėms, J. Matulaitis skelbė, kad Šv. Kazimieras „mylinčia siela apėmė Vilnių ir Kauną. Lietuvą ir Lenkiją“. Tautų sutaikymo, tarpusavio neapykantos šalinimo mintis išreiškė pagrindinį vyskupo programinės veiklos siekimą. Jam ir turėjo pasitarnauti Šventojo sukakties minėjimas, kurio sėkmę atskleidžia apaštalinis vizitatorius Lenkijoje L. Lauri. Jo teigimu, į Romą pasiųstas iškilnių aprašymas „suteiks didžiausią džiaugsmą Šventajam Tėvui, kuris tave, tavo vyskupiją geriausiai pažįsta ir pavestos tavo liaudies pamaldumą geriausiai žino“.

Šiomet (2002 m.) kovo 1 d. Taikomosios dailės muziejuje įvyko didelė konferencija, skirta Šv. Kazimiero kanonizavimo 400 metų sukakčiai; konferencijos tema – „Šv. Kazimieras Lietuvos kultūroje“. Šiai datai taip pat buvo skirta labai vertinga, turtinga Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos paroda. Vyskupas Jurgis Matulaitis tą pačią sukaktį paminėjo prieš aštuonis dešimtmečius – 1922 m. Konferencija rėmėsi 1602 m. popiežiaus Klemenso VIII breve „Quae ad sanctorum“, kurią P. Rabikaus-

kas pavadino „Ištarme apie Šv. Kazimierą kaip šventąjį“. Tad kodėl atsirado tų sukaktuvių datos nesutapimas, kuo gi tuomet rėmėsi Jurgis Matulaitis, anuomet minėdamas sukaktį?

Vyskupijos dvasininkijai ir tikintiesiems apie sukaktį J. Matulaitis pirmą kartą viešai pranešė 1922 m. gegužės 3 d. (ganytojinio laiško spaudinys lenkų kalba saugomas VUB Rankraščių skyriuje – F. 164–28). Nenagrinėdamas Šv. Kazimiero kanonizavimo istorijos iki 1602 m., jos kliuvinių, ilgų pertraukų, J. Matulaitis jau laiško pradžioje teigė: „Šiomet visam mūsų kraštui, labiausiai Vilniaus vyskupijai, yra didelės išskilmės ir gausių malonių metai. Praslinko 400 metų, kai didis mūsų Patronas, Lietuvos ir Lenkijos karalaitis Šv. Kazimieras buvo kanonizuotas“¹. Sukakties data toliau pakartojama dar du sykius. Taigi ji viena pagrindinių laiško minčių, neatsiejama nuo kitos – iškėlimo Šv. Kazimiero kaip Lietuvos ir Lenkijos karalaičio, kuris „<...> mylinčia siela apėmė Vilnių ir Krokuvą, Lietuvą ir Lenkiją“².

Žinant tuometinę vyskupijos padėtį iš asmeniškų J. Matulaičio laiškų A. Ratti, P. Būčiui, kitiems, jo „Užrašų“ („Čia baisi tautų neapykanta“, „Laikai yra pikti, liūdni ir kruvini“, „Baisus žmonių sužvėrėjimas“ ir panašiai), taip pat pasirinktą šūkį „Nugalėk blogį gerumu“, nesunku pajusti, kokia artima jam turėjo būti Šv. Kazimiero asmenybė, vienodai glaudžianti Vilnių ir Krokuvą, Lietuvą ir Lenkiją. Priešiškumo naikinamą visuomenę atvesti į praregėjimą galėjo tik programinio šūkio įgyvendinimas, neįmanomas be meilės, ja pagrįsto veiklos būdo. Apie jį viešai pirmą sykį vyskupijos tikintiesiems J. Matulaitis prabilo prieš trejetą metų, 1918-aisiais, per savo ingresso pamokslą. (Jis ne tik ganytojiškos veiklos programinė kalba, bet ir išpūdingas homiletikos pavyzdys, drauge mūsų kultūros istorijos puslapis, dvelkiantis didžiojo himno meilei dvasia.) Tuomet naujasis vyskupas sausakimšoje katedroje lenkų ir lietuvių kalba skelbė: „Rūpinsiuos kaip Kristus globoti visus, būti visiems visu kuo <...> Ateinu pas jus su meile, taigi neabejoju, kad ir man atsilyginsite meile“³. Ingreso pamoksle dėl taikos, ramybės vyskupas meldėsi į Aušros Vartų Dievo Motiną („Suteik, kad baigtųsi karas ir įvyktų ramybė! Kad išnyktų neapykanta ir išiviešpatautų visuotinė meilė!“⁴), o 1922 m. dėl tų pačių dalykų kreipėsi į Šv. Kazimierą („Jis reikia melsti, kad savo užtarimu pašalintų iš mūsų tarpo tautinius ir visuomeninius nesutarius <...>, kad mūsų krašte viešpatautų tikra ramybė“⁵.)

Universiteto rankraštyne saugomas laiškas įtvirtino sukakties datą, atskleidė ganytojiškos veiklos siekimus, tačiau neatskleidė sukakties

¹ VUB RS, f. 164–28.

² Ten pat.

³ *Jurgio Matulaičio Užrašai*, Bruklinas, 1991, p. 348–349.

⁴ Ten pat, p. 349.

⁵ VUB RS, f. 164–28.

datos teisinio pagrindo. Tai ir paskatino pasidairyti plačiau, pirmiausia paieškoti duomenų P.Rabikausko tyrinėjime apie Šventąjį, be to, paieškoti laiško spaudinio lietuvių kalba. (Negalėjo būti, kad J.Matulaitis jo nebūtų išspausdinęs lietuvių tikintiesiems.)

Iš tikrųjų Lietuvos centriniam valstybės archyve saugoma trisdešimties lapų byla (F. 1674, ap. 2, b. 28), į kurią sudėti ganytojinio laiško spaudiniai abiem kalbomis, kiti iškilmei nušviesti svarbūs dokumentai, rašyti lietuvių, lenkų, lotynų kalbomis. Tai ir tris dienas trukusių iškilnių programa, organizacinio komiteto narių sąrašas, dvi popiežiaus Benedikto XV brevės, organizatorių padėka Pijui XI, neįvardyto seminarijos profesoriaus įspūdžių aprašymas, pavadintas „Šv. Kazimiero jubiliejus Vilniuje“, J.Matulaičio prašymas Benediktui XV. Iškilnių eigai dėmesio nestinga ir kitoje byloje (F. 1674, ap. 2, b. 18), – vyskupo susirašinėjime su apaštaliniais vizitatoriumi Lenkijoje Laurynu Lauri bei ano meto spaudoje („Vilniaus garsas“, „Nasza ziemia“). Visa tai leidžia išsamiai aptarti ne tik 1922 m. datą, bet ir pačias iškilmes, jų apimtį tiek laiko, tiek vietos atžvilgiu (truko tris dienas – gegužės 28, 29, 30, vyko, be Vilniaus, Medininkuose, kitose vyskupijos bažnyčiose), taip pat Apaštalo Sosto dėmesį sukakčiai, palankumą vyskupui, vyskupijos tikintiesiems, pagaliau kultūrinio-muzikinio pasaulio indėlį į sukakties minėjimą.

Byloje ankstyviausias pagal datas yra J.Matulaičio prašymas popiežiui Benediktui XV, rašytas 1921.XII.19 d. Iš šio keturių puslapių rankraščio lotynų kalba, galima sakyti, aiškėja viskas: datos pasirinkimas, iškilnių trukmė, reikšmė; dvi popiežiaus brevės tebuvo palankūs atsakymai į prašymą. O vyskupas rašė: „Į šiuos metus (1921) patenka 400 metų sukaktis nuo popiežiaus Leono X kanonizuoto Šv. Kazimiero išpažinėjo, karalaičio, ne tik Vilniaus vyskupijos, bet ir viso krašto globėjo“⁶. Toliau glaustai nurodoma priežastis, neleidusi jos tinkamai atšvęsti 1921-aisiais: „Dėl karo įvykių“. Tinkamo laiko ieškota labai rūpestingai: tartasi „su katedros kapitula ir su miesto bei krašto valdžios atstovais“⁷. Tik po to ganytojiniame laiške viešai paskelbtos 1922-ųjų metų trys gegužės dienos: 28, 29, 30-oji katedroje, o kitose vyskupijos bažnyčiose ir koplyčiose – viena, gegužės 28-oji.

Tad sukakties datos teisinis pagrindas nusakomas labai aiškiai: „400 metų sukaktis, kai popiežius Leonas X 1521 m. kanonizavo Šv. Kazimierą išpažinėją <...>“. Tą sukaktį, kaip matysime toliau, patvirtina ir popiežius Benediktas XV savo brevėmis. Datą su Apaštalo Sosto leidimu tiesiogiai sieja iškilnių aprašyme neįvardytas profesorius: „Apaštalo Sostui leidus, Vilniuje vyko Šv. Kazimiero 400 metų kanonizavimo jubiliejus“⁸.

⁶ LCVA, f. 1674, ap. 2, b. 28, l. 28.

⁷ Ten pat.

⁸ Ten pat, l. 7.

Pranešęs popiežiui apie datos perkėlimo priežastį ir naujai pasirinktą, vyskupas pasidžiaugė, kad Šv. Kazimiero „karstas maldingai laikomas Vilniaus katedroje, jo vardo koplyčioje“, pabrėžė katedros reikšmę – „Mūsų Vilniaus katedra <...> nuo senų laikų pranoksta kitas Vilniaus miesto šventoves ir senumu, ir dydžiu, ir garbingumu“⁹. Taip pat atskleidė jos senuosius, pirmuosius vardus, šiandien veikiausiai net visai nežinomus. Pasirodo, „Kai lietuviai būriais buvo paliesti Šventųjų vandenu, vietoj pagonių šventyklos 1387 m. karaliaus Vladislavo Jogailos pastatyta katedra buvo skirta Švenčiausiajai Trejybei, Švenčiausiajai Mergelei Marijai, šventajam vyskupui kankiniui Stanislovui ir šventajam išpažinėjui Vladislavui“¹⁰. (Laikui bėgant, mūsų kaimynų šventieji bus įveikę Švenčiausiąją Trejybę, Švenčiausiąją Mergele, juos nustūmę ir šiandien likę vienvaldžiai...)

Glaustai papasakojęs apie katedros architektūrą, architektus ir skulptorius, jos vidaus turtus („Nestinga meniškumu, senumu ir brangumu išsiskiriančių vertingų daiktų: auksinė monstrancija [Goštauto?], kelios taurės, brangios, labai gražios žvakidės, puikūs arnotai, o ypač keli didžiuliai, labai brangūs austiniai paveikslai – gobelenai“¹¹). Baigė prašymu, susijusiu su Šv. Kazimiero sukaktimi: „Visa tai išdėstęs, prie Jūsų Šventenybės kojų puldamas, išreikšdamas savo, kapitulos, dvasininkijos, tikinčiųjų troškimus, kad mūsų būsimos iškilmės būtų švenčiamos kuo prakilniau ir duotų kuo gausesnių vaisių, nuolankiai ir karštai maldauju, kad Jūsų Šventenybė Vilniaus katedrą pagerbtų mažosios bazilikos titulu ir privilegijomis“¹². Trokšdamas kuo gausesnių iškilmių vaisių, vyskupas dar prašė duoti leidimą jam ar kam kitam, jo numatytam, „teikti popiežiškąjį palaiminimą su visuotiniais atlaidais“. Atlaidų prašymas, įprastinė jų gavimo sąlyga čia rodo ir vyskupijos padėtį, ir J. Matulaičio pastangas ją taisyti, švelninti. Pasakyta, kad visuotinius atlaidus pelnys tie, kurie gegužės 28 d. aplankys katedrą ar kitas vyskupijos bažnyčias ir pasiims „prašydami taikos ir santarvės tarp piliečių ir tautų“¹³.

Abi popiežiaus Benedikto XV brevės, parašytos beveik po mėnesio (1922 m. sausio 15 d.) nuo J. Matulaičio rašto, patenkino jo prašymus tiek dėl katedros vardo, tiek dėl popiežiškojo palaiminimo ir visuotinių atlaidų suteikimo. Abi jos, kaip minėta, patvirtino ir vyskupo nurodytą sukakties datą.

Brevės, teikiančios katedrai Mažosios bazilikos vardą, pradžioje iškeliamas Šv. Kazimiero reikšmė šventovei ir Lietuvai: Vilniaus katedroje „Laikomi mirtingieji palaikai Šv. Kazimiero išpažinėjo, ne tik tos vysku-

⁹ Ten pat.

¹⁰ Ten pat.

¹¹ Ten pat, l. 28 v.

¹² Ten pat.

¹³ Ten pat, l. 4–5, 29 v.

pijos, bet ir visos Lietuvos dangiškojo globėjo“. O toliau sakoma: „Mūsų garbingasis brolis Vilniaus vyskupas Jurgis Matulevičius nuolankiai mūsų prašė, kad šiais metais, kuomet švenčiama 400 metų sukaktis nuo to laiko, kai Šventasis Kazimieras išpažinėjas buvo iškilmingai kanonizuotas garbingo atminimo mūsų pirmtako Leono X, nurodytą katedros bažnyčią <...> sutiktume pakelti Mažosios bazilikos laipsniu. <...> Mes noriai sutikome prašymą išklaudyti. <...> nuodugniai apsvarstę, vadovaudamiesi Apaštalų Valdžios galia, dabar ir visiems laikams katedros bažnyčią Vilniuje [išvardijami visi jos vardai, pradedant vėl, kaip Matulaičio prašyme, nuo Švenčiausiosios Trejybės, Švenčiausiosios Mergelės Marijos] keliamo ir darome Mažąją baziliką ir jai teikiame visas garbės teises bei privilegijas, kurios teisėtai priklauso Romos Mažosioms bazilikoms <...>“¹⁴. Pabaigoje pabrėžiamas brevės galios nekintamumas: „<...> kad šis laiškas visuomet, be mūsų nurodymo, nenustotų galios, vertės ir būtų reikšmingas <...>“¹⁵.

Gaila, vyskupijos gyvenimo tėkmėje išnyko senieji, pirmieji katedros pavadinimai – Švenčiausiosios Trejybės, Švenčiausiosios Mergelės Marijos, o katedros paminklinėje lentoje Mažosios bazilikos vardo suteikimui įamžinti prie Šv. Kazimiero išpažinėjo neliko popiežiaus brevėje įrašyto Lietuvos globėjo vardo. Netrukus po brevės gavimo įrengtoje marmuro lentoje lotynų kalba laisvai perteikiama: „<...> šventaisiais 1922 Viešpaties metais, <...> karališkojo jaunikačio Šventojo Kazimiero išpažinėjo, pripažinto šventuoju 400 metų sukaktį minint, popiežius Benediktas XV šią katedros bažnyčią apaštališkąją breve malonėjo iškelti, suteikdamas nepaprastą titulą <...>“¹⁶. (Į laisvą brevės turinio pasakojimą savo atsiminimuose yra atkreipęs dėmesį senas vilnietis Rapolas Mackonis¹⁷.)

Savo antrąją breve Benediktas XV leido vyskupui, kaip šis buvo prašęs, katedros ir kitose bažnyčiose teikti Šventojo Tėvo palaiminimą ir visuotinius atlaidus paskelbtomis sąlygomis¹⁸.

Pijui XI pasiūsta iškilnių organizatorių padėka parašyta labai greitai, net nepasibaigus iškilmėms – paskutinę dieną, gegužės 30-ąją. Joje dvylika organizatorių (pradedant vyskupu J. Matulaičiu ir baigiant kanauninku K. Lubianecu, iš tikrųjų – Lubėnu) praneša, kad „400-osiose metinėse, nuo to laiko, kai popiežiaus Leono X buvo iškilmingai kanonizuotas Šv. Kazimieras, šio krašto dangiškasis globėjas, [dalyvavo] labai daug liaudies ir dvasininkijos“ ir jos praėjo „su dvasine nauda sieloms“¹⁹. Toliau

¹⁴ Ten pat, l. 23; *Vilniaus garsas*, 1922, Nr. 19, p. 2.

¹⁵ LCVA, f. 1674, ap. 2, b. 28, l. 23.

¹⁶ Vilniaus apskrities archyvas, Byla „Vilniaus valstybinio dailės muziejaus paveikslų galerijos (buv. Vilniaus katedra) istorinė apybraiža“, sudarė J. Maceika, Vilnius, 1955, p. 114.

¹⁷ R. Mackonis, *Atsiminimai. Liudininko užrašai*, Vilnius, 2001, p. 471.

¹⁸ LCVA, f. 1674, ap. 2, b. 28, l. 26–27.

¹⁹ Ten pat, l. 19.

smulkiai aprašoma, kaip paskutinę dieną, gegužės 30-ąją, per iškilmingus mišparus vyko Šv. Kazimiero relikvijų (kaulų kaulelių, plaukų, dantų – nurodoma, kad vienas dantis atiduotas Šv. Kazimiero bažnyčiai – drabužių likučių ir dokumentų – 1664, 1667, 1677, 1736, 1836, 1878 m.) išėmimas iš seno karstelio ir perkėlimas į naują, kaip jos su procesija buvo perneštos iš koplyčios prie didžiojo altoriaus, o paskui taip pat iškilmingai nuneštos į koplyčią. („Šventosios relikvijos vėl buvo įdėtos į sidabrinį sarkofagą Šv. Kazimiero koplyčioje, kur bus garbinamos ir bus meldžiama dangiškojo globėjo pagalbos“²⁰.) Minėtame išpūdžių aprašyme priduriama, kad į naują karstelį, be senųjų dokumentų, dar įdėtas naujas, lotynų kalba parašytas ir pasirašytas dalyvaujančiųjų vyskupų bei Vilniaus kapitulos. J. Matulaičio liepimu jo turinį lenkų ir lietuvių kalba perskaitė seminarijos profesorius P. Kraujalis.

Atidžiau pasižiūrėjus į vilniečių raštus Apaštalu Sostui (J. Matulaičio prašymą, iškilmių organizatorių padėką) ir popiežiaus Benedikto XV breves, į akis krinta nevienodas Šv. Kazimiero pristatymas. Antai 1921.XII.19 d. prašyme vyskupas Šv. Kazimierą apibūdina kaip „<...> viso krašto, ne vien Vilniaus vyskupijos globėją“. Organizatorių padėkoje, rašytoje 1922.V.30 d. Pijui X, Šventasis pavadintas „dangiškuoju viso krašto globėju“. Tuo tarpu Benedikto XV brevėje, Vilniaus katedrai suteikusioje Mažosios bazilikos vardą, Šv. Kazimieras vadinamas „<...> ne tik vyskupijos, bet visos Lietuvos dangiškuoju globėju“. Antroje brevėje pristatymas sutrumpėja, vyskupija neminima, bet išlieka „dangiškasis Lietuvos globėjas“. Argi neįsidėmėtina? Iš Vilniaus siunčiamuose raštuose „vyskupija“, „kraštas“, o iš Apaštalu Sosto ateinančiose Benedikto XV brevėse „kraštas“ pavadinamas tikruoju vardu – Lietuva. Galima tačiau taip pat įsidėmėti, kad minėtoje katedros paminklinėje lentoje, įrengtoje kapitulos pastangomis, neliko nei vyskupijos, nei krašto, nei Lietuvos...

Tris dienas (28, 29, 30) trukusių iškilmių eigą, pamaldų tvarką, paskaitas (vadinamąsias akademijas) bei koncertus su jų programomis, atlikėjais gana išsamiai aprašo minėtas neįvardytas seminarijos profesorius (veikiausiai kun. P. Kraujalis) ir spauda, o glaustai pateikia programa.

Jubiliejaus reikšmę, iškilmingumą rodo pirmiausia Apaštalu Sosto dėmesys – katedrai suteiktas Mažosios bazilikos vardas, galimybė teikti popiežiškąjį palaiminimą, visuotinius atlaidus, taip pat atvykę svečiai. Be savo vyskupo J. Matulaičio, katedros kapitulos ir gausybės vyskupijos kunigų, iškilmėse dalyvavo Minsko vyskupas Zigmuntas Lozinskis, Plocko vyskupas sufraganas Adolfas Šelionžekas (Szeląžek), Galicijos vyskupas Vladislavas Bandurskis.

²⁰ Ten pat, l. 19, 19 v.

Pirmosios iškilnių pamaldos įvyko gegužės 27 d. (šeštadienį), popiet. Prie didžiojo altoriaus vyskupas J. Matulaitis pagiedojo „Veni creator“, paskui visuotiniam garbinimui iš Šv. Kazimiero koplyčios buvo atneštos, padėtos prieš didįjį altorių Šventojo relikvijos. O didžiosios iškilnės vyko gegužės 28-ąją, sekmadienį. Ryto Mišios (8 val.) buvo skirtos lietuviams. (Programoje nurodoma, jog ne tik sekmadienio, bet ir per kitas dienas rytinių bei vakarinių Mišių pamokslai bus sakomi lietuvių kalba, o kitu laiku – lenkų.) Minėtuose profesoriaus išpūdžiuose apie sekmadienio Mišias rašoma, kad, „vadovaujamos p. Basanavičiaus“, suplaukė minių minios, daugiausia iš kaimų. Mišias aukojo Minsko vyskupas Z. Lozinskis, pamokslą pasakė J. Matulaitis. Išpūdžių autorius džiaugėsi: „Iškilminga tai buvo akimirka lietuviams, kadangi pirmą kartą po ilgų nelaisvės metų garbingas vietas Vilniaus katedroje užėmė lietuvių tautos atstovai“²¹. Vidudienio Mišias (10.30 val.) aukojo vyskupas A. Šelionžekas, pamokslą lenkiškai pasakė Z. Lozinskis. Anot „Vilniaus garso“, Mišioms pasibaigus, „Po dvylikei iš katedros su Šv. Kazimiero relikvijomis“ miesto gatvėmis į Šv. Kazimiero bažnyčią pajudėjo didinga procesija²². Į ją suplaukė taip pat kitų Vilniaus ir ne Vilniaus bažnyčių procesijos su vėliavomis. Sarkofagą nešė 16 kunigų, apsilvilkusių dalmatikomis, už jų ėjo vyskupai su mitromis, apsiautę kapomis, o toliau – valdžios atstovai ir gausybė tikinčiųjų²³. Sarkofagas su relikvijomis iš Šv. Kazimiero bažnyčios į katedrą sugrįžo taip pat iškilmingai vakare, po mišparų (17 val.).

Visai vakare (20.30 val.) įvyko vadinamosios akademijos, lietuvių ir lenkų atskirai. Iš anksto pranešdamas, kad bus „dvi paskaiti ir turtinga koncertinė programa“, „Vilniaus garsas“ kvietė Vilniaus lietuvius ir svečius ateiti kuo gausiau, nes „salė [Krengelio Liejyklos gatvėje] plati“, be to, prašė nesivėlinti. Gaila, kokios buvo tos „dvi paskaiti“, kokia koncertinė programa, nei „Vilniaus garse“, nei programoje ar profesoriaus išpūdžiuose nieko nesakoma. Tuo tarpu lenkų akademijos pranešėjai ir atlikėjai programoje nurodyti. Yra žinoma, kad įžangos žodį tarė vyskupas V. Bandurskis. Po jo skambėjo Šv. Kazimiero labai mėgstamas Marijos himnas „Omni die dic Marie“, „kurį atliko choras, vadovaujamas p. Kalinovskio“. Pagrindinį pranešimą apie Šv. Kazimierą „padarė universiteto profesorius p. Chodynckis“. Paskui buvo muzikinė dalis: smuiku griežė p. V. H. Leduchovska (akomponavo prof. Legrandas), deklamavo p. F. Rychlovskis, choras padainavo Mašinskio (Maszyński) „Polonezą“, S. Moniuškos (Moniuszko) „Tylųjį namelį“ ir Bekerio (Bekier) „Bažnytėlę“.

Karalaitis Kazimieras pirmadienį, gegužės 29 d., buvo pagerbtas ir Medininkuose. XV a. čia stovėjusioje pilyje senasis kanauninkas, žymusis

²¹ Ten pat, l. 7.

²² *Vilniaus garsas*, 1922, Nr. 19, p. 8.

²³ LCVA, f. 1674, ap. 2, b. 28, l. 8.

Lenkijos istorikas J.Dlugošas (Długosz), „karaliui primygtinai prašant“, sutikęs auklėti karalaičius, tarp jų ir būsimą Šventąjį. Išvyką į Medininkus įspūdžių autorius taip aprašo: „Medininkuose stovi griuvėsiai senos pilies, kurioje Šv. Kazimieras yra ilgiau gyvenęs; koplyčios vietą, kur Šv. Kazimieras meldėsi, šiandien pažymi kryžius. Nutarta Šventojo garbei čia pastatyti [jo vardo] bažnyčią. Dalyvaujant kelių tūkstančių miniai, vyskupas pašventino vietą, kur ji turi iškilti, aukojo iškilmingas Mišias, pasakė tinkamą pamokslą <...>“²⁴. Pasibaigus taip pat iškilmingiems mišparams su pamokslu, procesija bei himnu „Te Deum“, grįžtama į Vilnių. Atėjo paskutinė, trečioji sukakties diena – gegužės 30-oji. Per iškilmingus mišparus prie didžiojo altoriaus ir Šv. Kazimiero koplyčioje vykusios pamaldos aprašytos padėkoje Pijui XI; čia sakoma, kad „iškilmėse sutartinai dalyvavo visos krašte gyvenančios tautybės“, tiek kaimo, tiek miesto žmonės²⁵.

Pasak įspūdžių autoriaus, iškilmės, sutraukusios ne vienos tautybės tikinčiųjų minias, gausybę vyskupijos kunigų, be savojo, dar tris kaimynų vyskupas, šventos Vilniuje, pirmiausia katedroje, Šv. Kazimiero bažnyčioje, kitose šventovėse, taip pat Medininkuose ir tolimesnėse vyskupijos bažnyčiose, sulaukusios didelio, palankaus Apaštalu Sosto dėmesio, pagerbimo, baigėsi himnu „Te Deum“ karališkojoje Šventojo koplyčioje; prie didžiojo altoriaus pabučiuotas senasis audeklas, kuriuo buvo apgaubtos relikvijos, ir tas audeklas išdalytas. Kiekviena skiautelė, tekusi laimingajam, turėjo priminti Šventąjį, kuris „mylinčia siela apėmė Vilnių ir Krokuvą, Lietuvą ir Lenkiją“, priminti vyskupo Jurgio ganytojiško darbo siekimus.

Iškilmių vaizdą, jų reikšmę, dėmesį joms papildo minėtas apaštalinio vizitatoriaus Lenkijoje Lauryno Lauri susirašinėjimas su J.Matulaičiu. Antai dar prieš iškilmes, gegužės 19 d. jis prašė vyskupą: „Labai trokštu, kad, Vilniuje pasibaigus Šv. Kazimiero iškilmėms, atsiųstum spaudai tinkamą aprašymą“. Kaip jo lauks, kaip jis bus vertinamas Romoje, aiškėja iš tolesnių eilučių: „Aš pats pasistengčiau, kad jis, išverstas į italų kalbą [tuo metu J.Matulaitis tos kalbos dar nemokėjo], kuo greičiau būtų įdėtas į oficialų Šventojo Sosto laikraštį <...> „Osservatore Romano“. Esu tikras, šitai labiausiai atitiks Šventojo Tėvo troškimus ir suteiks jam didžiausią [!] pasitenkinimą“²⁶. J.Matulaitis, kaip matėme, nedelsė: aprašymas buvo parašytas gegužės 30-ąją, paskutinę iškilmių dieną. Atsakymas iš Varšuvos atėjo taip pat labai greitai, birželio 6 d. L.Lauri jame dėkoja („Didelę padėką Tau pareiškiu“) ir pasako, kad „Pranešimas jau išsiųstas į Romą“. Vizitatorius yra tikras dėl jo vertinimo: „Be abejonės, [jis] suteiks di-

²⁴ Ten pat.

²⁵ Ten pat, l. 9.

²⁶ LCVA, f. 1674, ap. 2, b. 18, l. 54.

džiausią džiaugsmą Šventajam Tėvui, kuris Tave, Tavo vyskupiją geriausiai pažįsta ir pavestos Tavo liaudies pamaldumą gerai žino“²⁷.

Štai tokio lygio Šv. Kazimiero 400 metų kanonizavimo iškilmės praėjo 1922-aisiais. Kaip teigė vizitatorius, jos „Be abejonės, suteiks didžiausią džiaugsmą Šventajam Tėvui <...>“. O šių metų (2002-ųjų) minėtoje konferencijoje, skirtoje tai pačiai sukakčiai, apie anas iškilmes nebuvo pasakyta nė žodžio. Lyg jų nebūtų buvę...

Taip, švęsdamas sukaktį, J. Matulaitis rėmėsi ne 1602 m. Klemenso VIII breve „Quae ad sanctorum“, kurią, kaip minėta, P. Rabikauskas, tyrinėjęs Šventojo gyvenimą, laikė „<...> ištarne apie Šv. Kazimierą kaip šventąjį“. Tačiau ištarmės paskelbimas nereiškė, kad tik 1602 m. Šv. Kazimieras paskelbtas šventuoju. Aptardamas brevę plačiau, P. Rabikauskas nurodo, jog Klemensas VIII neabejojo „Savo pirmtako Leono X <...> dekreto tvirtumu“. Maža to, brevėje „Netgi aiškiai pasakoma, kad Šv. Kazimieras jau Leono X įrašytas į šventųjų skaičių“. O naujojo dokumento reikšmė ta, jog popiežius „Šventojo Kazimiero šventę pakėlė į aukštesnę laipsnį“²⁸. Gyvenime tai reiškė leidimą tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje viešai ir privačiai laikyti šv. Mišias Šventojo garbei. Tad, rengdamas 400 metų kanonizavimo minėjimą, J. Matulaitis rėmėsi pripažintu Leono X dekretu, paskelbtu 1521 m.

Žiūrint į 1922 m. iškilmes šiandien, netiktų neiškelti taip pat įdomaus, reto sutapimo: XV a. Šventojo sukaktimi rūpinosi būsimas XX a. Šventasis. Kažin ar daug panašių atvejų aptiksime per visą Bažnyčios istoriją? Taip pat šiandien, gal kiek netikėtai, kanonizavimo minėjimų eilėje J. Matulaičio organizuotos iškilmės visai teisėtai atsistoja į pirmąją vietą. Po jų atėjo šių metų (2002-ųjų) konferencija. Dar po poros metų (2004-aisiais) turėtų įvykti JE kardinolo A.J. Bačkio konferencijoje paminėta sukaktis, pagrįsta 1604 m. data. Tais metais Vilniuje vykusią šventę, skirtą Šv. Kazimiero vėliavos iš Romos atvežimui, Šv. Kazimiero bažnyčios pirmojo akmens padėjimui, remdamasis Lietuvos jėzuitų į Romą pasiųsta apžvalga, aprašė Paulius Rabikauskas. „Tokių iškilmių Lietuva niekad nematė nuo pat krikščionybės į ją įvedimo pradžios“²⁹. O po gerų trijų dešimtmečių (2036-aisiais) ateis dar viena 400 metų sukaktis.: Šv. Kazimiero relikvijų perkėlimo į dviejų Vazų (Zigmanto Vazos ir Vladislavo Vazos) Šventajam pastatytą „<...> karališkos garbės ir dosnumo vertą paminklą – naują, didingą, puošnią Šv. Kazimiero koplyčią“³⁰. Norisi tikėti, kad tiek abu būsimieji, tiek du jau įvykę sukakčių minėjimai

²⁷ Ten pat, l. 55.

²⁸ P. Rabikauskas, *Krikščioniškoji Lietuva*, Vilnius, 2002, p. 219.

²⁹ Ten pat, p. 220.

³⁰ Ten pat, p. 225.

susivers gal ne į karališką, bet gražų istorinį pagarbos vėrinį Šventajam Kazimierui, karaliaus Kazimiero Gediminaičio ir Elzbietos Habsburgaitės sūnui, Lietuvos globėjui.

Įteikta 2002 m. rugpjūčio mėn.

THE CELEBRATION OF THE 400th ANNIVERSARY OF THE CANONIZATION OF ST. CASIMIR IN 1922

Summary

In March 2002 the 400th anniversary of the canonization of St. Casimir was celebrated. Vilnius Bishop Jurgis Matulaitis had marked the same occasion as early as 1922.

Documents (Matulaitis's request to Pope Benedict XV asking for permission to celebrate the anniversary, two breves by Pope Benedict XV, a thank-you letter sent to Pope Pius XI by the organizers, the program of the anniversary festivities, an account of impressions by an unknown professor of the seminary, etc.) in a file at the Lithuanian Central State Archive (f. 1674, ap. 2, b. 28) indicate that: 1) Matulaitis relied on the canonization date of St. Casimir declared by Pope Leon X, i.e. 1521, not 1602 when Pope Clement VIII issued his bull *Quae ad sanctorum* which is considered the final conclusion of this case; 2) anniversary celebrations were held on 28, 29, and 30 May not only in the churches of Vilnius but also in other churches in the Vilnius Diocese and culminated in a program of cultural events; 3) at the Bishop's request, in order to honor the celebrations, Pope Benedict XV conferred the title of "Small basilica" on the Vilnius Cathedral with "all honorary rights and privileges"; 4) the earlier names of the Cathedral, i.e. Holy Trinity, Blessed Virgin Mary, as well as St. Stanislas and St. Wladislaw, are mentioned both in the Bishop's request and in breve by Pope Benedict XV; 5) the Apostolic See was well informed about St. Casimir's links with Lithuania, in his breves Pope Benedict XV called him "not only the heavenly patron of this diocese but of all Lithuania", or simply the heavenly patron of Lithuania.

In his pastoral letter dedicated to the celebrations Matulaitis announced that St. Casimir "embraced with his loving heart both Vilnius and Kaunas, Lithuania and Poland." The strengthening of peace and the elimination of mutual hatred was the main objective of the bishop's activities. The celebration of Casimir's canonization also had to serve this purpose. Its success can be best described in the words of L. Lauri, the Apostolic Visitor to Poland. According to his statement, the account of the ceremonies sent to Rome "will bring much joy to the Holy Father who knows you and your diocese very well and is fully aware of the piety of your people."

PRIEDAI

Beatiſſime Pater!

In hunc annum inestit quartum
centenarium, cuius a Leone X papa a. 1521
canonizatus est praecipuus non modo
diocesis Vituensis, sed etiam totius Regionis
patronus S. Casimirus Compensor, regius in
venis, cuius ^{etiam} sepulchrum in Ecclesia Catho-
drali Vituensi in ~~et~~ sacello eius nominatim dedi-
cato religiosissime ^{asservatur} ~~custoditur~~. Cum ab illi
eventus hoc festum saeculare, ut per est, nobis
non liceret agere anno currenti, consiliis
collatis et cum Capitulo Cathedrali, et cum vobis
regionisque praecipuis Magistratibus, illud
anno adventante 1922 in Ecclesia Cathedra-
li diebus 28, 29 et 30 maii, in ceteris vero die-
bus ecclesiarum et orationis publicis vel semper-
libris sola die 28 eiusdem mensis solemniter
celebrandum ~~statuimus~~ ^{statuimus} statuimus, pro-
Arsumus ad impetrandam nobis, divi pro-
tectori intercedente, diu desideratam pacem
iustam veramque populorum civiumque
omnium, qui nostras terras incolunt, con-
cordiam mutuam.

Ecclesia Cathedralis Vituensis, quae
Regionis patroni sacras reliquias felix per-
sistet, et antiquitate, et multis amplitu-
dine, et nobilitate excellit inter ceteras
vobis Vituae sacras ^{Justitiam} ~~Artem~~ ^{Artem} ~~Artem~~ ^{Artem}
vobis sacri baptismatis ^{Artem} ~~Artem~~ ^{Artem} ~~Artem~~ ^{Artem}
illa paganos fieri loco ~~in~~ honore

Sanctissimae Trinitatis, B. Mariae Virginis,
 S. Stanislai E. M. et S. Ladislai C. primum
 a Rege Ladislas Jagiello anno 1387 constructa
 est; qua rursus a. 1399 absumpta, ibidem nu-
 vum magnificentum templum a Magnifico
 Lithuanice Vitoldo deinde aedificatum est;
 quod temporum progressu ob rusticam
 invasiones identidem ferro rursus vastat-
 um, iterum iterumque reconstitutum, atque
^{demum} tandem tale, prout etiam nunc conspi-
 citur, a. 1801 episcoporum Mataloki et Roman
 Nowski atque Capituli Cathedralis populi que
~~sumptibus~~ impensis dorico palladii stylo
 ab architectis Pieczner et Brule funditus
 reaedificatum est. - Anterior e fronte et
 utroque latere gigantibus portibus illud ador-
 natus; praeterea frontis eius, artificebus Kizki
 et Jelaki auctoribus, tum utrimque magni-
 tudinis statuis, tum imaginibus gypsa-
 tis in pariete ut parte restantibus condita
 hic miranda. Exterius centum passi-
 bus ~~distans~~, ~~ad~~ a templi fronte distans,
 ad eius latus sinistram, assurgit magna
 turris, popularium ^{conversionis} ~~ad catholicam~~
 a pagana ad religionem catholicam
~~conversionis~~ turris antiqua. - Interio-
 res ~~ecclesiae~~ ^{ecclesiae} parietis sacris
 imaginibus, potissimum ab indigenis et
 Sclavoribus artificebus pictis, verumtamen deco-
 rantur; specialem autem mentionem notan-
 tur Titiani musculus pictura, Christum
 sese discipulis de throno manifestantem ex

*Inter magnum alium celeberrimum habentem Magnifici Ducis Vitolbi, episcopi Lithuanici
 et operatum Titianum. Mataloki de quoque est primum prae-
 hibens.*

Altari, Tabernaculum argenteum, cuius par-
tula egregie artibus Venetianis ^{enitit} exstat.
Hic, quae Domini Ulmanii representant Cas-
nam - Inter mausolea celebrata habentur Magni Du-
cis Vitoldi, episcopi Kuleranski; et palatini Gantoldi.

Ecclēsia circum circa decem capellas
continet, inter quas S. Casimiri Confessoris
vel maxime insignis est. Singulari
opere et arte hoc sacellum ingentibus
regum Sigismundi III et Ladislai IV ~~sum-~~
sumptibus constructum et ornatumque
est. Supra eius ^{notatus dignitas} ~~notatus dignitas~~ ^{notatus dignitas} ~~notatus dignitas~~
^(notatus dignitas) ~~notatus dignitas~~ ^(notatus dignitas) ~~notatus dignitas~~
~~ornamentis adornatus~~, altius, parietibus
ingentibus, palcherimae ut argento fabrica-
tus conspicitur eminentis sarcophagus, quo
S. Confessoris reliquiae reconditae inclu-
duntur S. Confessoris reliquiae. Fideles,
qui ad venerandam in portae Beatae Sa-
cellae Miraculosam Virgineam Mariae un-
deque Vietnam suavitati confluent,
non praetermittunt, quin etiam istam
Capellam ad eam sui sancti patroni
suisque operum praesentem imploraturi.
Atque plures tabellae votivae et dona-
ria pretiosa Capellae parietibus appensa
sunt luculentia evocantium grati erga
divinam potentiam sanctum patronum am-
mi documenta ob varia eius intercessio-
ne beneficia obtenta.

Praeterea Ecclēsia Cathedralis Vtren-
sis ~~etiam~~ sanctorum quoque Thome et
Iosaphati, Episcoporum Martyrum, gora-
dit reliquias sacris insignibus.

Quamquam tempore tractu huc sa-
 crarium hanc raro ferro incendioque
 devastatum est, tamen sacra suppel-
 tile sat abunde instructus, neque
 desunt ~~ante~~ res arte et antiquitate prece-
 stantes pretique hanc exquiri, ut orbe-
 sarium aureum, plectrum calces, ^{prostrata} ~~prostrata~~
 pschella candelabra, ^{magnum} ~~magnum~~ ^{prostrata} ~~prostrata~~
 sestim ^{vel} aliquot proquam grandes picturae
 (gobelins) opere ~~tertoria~~ fabricatae, pretiosissi-
 mae.

Quibus expositis, ad ^{Vestime} ~~luge~~ ~~sancti-~~
 tatis pedes provolutus, tum mea, tum
 capituli, eleri populoque vobis se primus,
 quo solum mitas quam actus sumus au-
 geatus et ubi iure cum foretu celebrati,
 eruditis precibus ^{impe} ~~impe~~ ~~flangito~~:

I. Ut Ecclesiam Cathedralis ^{Historia} ~~Historia~~
 titulo et populoque ^{Vobis sanctis} ~~Vobis sanctis~~
 mestore dignetur;

II. Ut diebus 28, 29 et 30 maii a. 1922 in Ecclesia
 Cathedrali hinc in alios ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 et vel ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 Ecclesiae et ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 Civitate ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 Casu ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 celebrare liceat;

III. Ut diebus 28, 29 et 30 maii a. 1922 in Ecclesia Catho-
 dicali, cum solemnitate celebrantur, Ordina ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 vel per se vel per alium Praelatum ab ipso deputandum
 Praefatum Benedictionem cum Indulgentia Plenaria im-
 pecturi queat;

IV. Ut ad modum Postulatae Indulgentiae
 plenam ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 et ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 vero ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~

Ecclesiae et Civitate

Nulla

Obiit ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 + Georgius ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~
 Episcopus ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~ ^{historia} ~~historia~~ ^{publici} ~~publici~~

B E N E D I C T U S P P. XV

Ad perpetuam rei memoriam - Ecclesia Cathedralis Vilnensis, in qua Sancti Casimiri Confessoris, non modo dioecesis illius sed totius Lithuaniae coelestis Patroni, mortales exuviae asservantur, jure meritoque tum vetustate, tum molis amplitudine, tum artis operum nobilitate, inter potiores Sacras Aedes universae regionis accensetur. Postquam enim Lithuani lustralibus baptismatis aquis abluti veram Christi fidem complexi sunt, eodem in loco quo jam paganorum delubra extabant, hoc templum surrexit in honorem Sanctissimae Trinitatis, B. Mariae Virginis et Sanctorum Stanislai Episcopi Martyris et Ladislai Confessoris conditum. Poloniae Regum et Lithuaniae Ducum cura ornatum atque auctum, saepius hostili manu vastatum, vel igni absumptum jugiter per saecula restitutum fuit, pietate populi et procerum, atque ad Nostra usque tempora perenne manet antiquae religionis fideique monumentum. Campanaria turris, porticus, marmoreae statuae decoram templi frontem cohonestant. Interiores parietes pictis tabulis renident; Altare princeps argenteo tabernaculo nobilitatur. Decem inter, quibus Ecclesia gaudet, Cappellas, vel maxime conspicua illa eminet, ubi Divi Casimiri Corpus pretiosa urna inclusum recolitur, ad quam invisendam innumeri quotannis peregre confluunt fideles, praesentem Sancti Patroni opem imploraturi. Praedivite quidem Sacra suppellectili abundat templum, plurium Sanctorum Episcoporum et Martyrum lypsanis insigne. Haec animo repetentes, cum Venerabilis Frater Georgius Matulewicz, Episcopus Vilnensis, enixas Nobis preces adhibuerit, ut hoc anno, quo quartus centenarius recursus celebratur, ex quo Sanctus Casimirus Confessor a Leone Papa X rec: me: Praedecessore Nostro solempni ritu Canonizatus est, enunciatam Ecclesiam Cathedralem, in qua regii illius juvenis sepulchrum, uti supra diximus, religiosissime colitur, ad Basilicam Minorem gradum promovere dignemur, Nos votis his annuendum ultro libenterque existimavimus. Quae cum ita sint, omnibus rei momentis attento ac sedulo studio perpensis, Motu proprio, ac de certa scientia, et matura deliberatione Nostris deque Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium vi perpetuumque in modum, Ecclesiam Cathedralem Vilnensem sub titulo Sanctissimae Trinitatis, B. M. Virginis et Sancti Stanislai Episcopi Martyris ac Sancti Ladislai Confessoris, in BASILICAM MINOREM erigimus atque instituimus illique honorificentias omnes et privilegia tribuimus, quae Minoribus Almae hujus Urbis Basilicis de jure com-

petunt. Porro haec concedimus decernentes praesentes Litteras firmas validas atque efficaces semper extare ac permanere; suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos pertinent sive pertinere poterunt nunc et in posterum perpetuo suffragari, sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque ex nunc, et in^{de} hanc fieri, si quidquam secus super his a quovis, auctoritate qualibet, scienter sive ignoranter attentari contigerit. Non obstantibus contrariis quibuscumque. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die XV m. Januarii, an. MCMXXII Pontificatus Nostri Octavo.

(-) P. Card. Gasparri
a Secretis Status.

B E N E D I C T U S P P. XV

U n i v e r s i s C h r i s t i f i d e l i b u s praesentes
Litteras inspecturis, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Cum hoc anno, Vilnensi in dioecesi, solemniter celebrandus sit quartus centenarius reditus a Canonizatione Sancti Casimiri Confessoris, coelestis Lithuaniae Patroni, eaque auspiciatissima occasione, Vilnensis Episcopus Nos enixis precibus rogaverit, ut Ecclesiae thesauros, quorum dispensationem Nobis commisit Altissimus, reserare benigne dignemur, Nos, in nobilis illius regionis fidelium spirituale bonum, id maxime cessurum rati, optatis his annuendum ultro libenterque existimavimus. Quare de Omnipotentis Dei misericordia ac BB. Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, concedimus ut hoc anno, die vicesimo octavo mensis Maii et duobus continuis immediate sequentibus diebus, tam in Ecclesia Cathedrali, quam in ceteris Ecclesiis et Oratoriis publicis sive semipublicis civitatis Vilnensis cuilibet ex utroque Klero sacerdoti liceat Missam propriam de Sancto Casimiro celebrare. Iisdem autem tribus diebus cum in templo Cathedrali sollemnes habeantur supplicationes, concedimus veniam Ordinario Vilnensi vel alii ob eodem deputando Sacrorum Antistiti intra eorundem supplicationum spatium post Sacra Missarum Christiano adstanti populo juxta ritum formulamque praescriptam Nostro et Romani Pontificis nomine Apostolicam benedictionem impertiendi, plenaria addita indulgentia, ab iis ex utroque sexu fidelibus lucranda qui vere poenitentes et confessi ac S. Communionem refecti eidem benedictioni aderint, et pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione, ac Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint. Dicta autem triduana sollemnitate perdurante, nempe vicesimo octavo, vicesimo nono et trigesimo adventantis Maii mensis diebus, Cathedralis templum Vilnense celebrantibus ex utroque sexu fidelibus plenariam indulgentiam in modum Portiunculae lucranda largimur, nempe ut praemissa sacramentali peccatorum exomologesi et Angelorum Pane rite suscepto fideles intra eorundem trium dierum spatium toties Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam et remissionem consequi valeant quoties juxta Romani Pontificis mentem orantes Cathedralis ipsam Ecclesiam visitent. Ut autem spiritualibus huiusmodi gratis

uberius frui queant universae Vilnensis dioecesis fideles, facultatem impertimur ut, extra Vilnensem urbem, in omnibus dioecesis eiusdem Ecclesiis, vel Oratoriis publicis, sive semipublicis, dumtaxat die mensis Maii decimoctava fas sit cuilibet sacerdoti tam saeculari quam regulari propriam Sancti Casimiri Missam celebrare; pariterque ut ipsae Vilnensis dioecesis Ecclesiae, sive Oratoria publica aut semipublica, eadem illa die Maii mensis decimoctava, tantum, Indulgentia Plenaria in forma Portiunculae polleant. Denique volumus ut fidelibus omnibus ex utroque sexu fas sit, si malint, plenariis hisce Indulgentiis vita functorum labes poenasque capiare. Contrariis non obstantibus regula de non concedendis Indulgentiis ad instar, aliisque Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Praesentibus hoc anno tantum valituris. Datum Romae apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die XV m. Januarii, anno MCMXXII Pontificatus Nostri Octavo

(-) P. Card. Gasparri

a Secretis Status

P I O PP. XI feliciter regnante, anno Domini millesimo nongentesimo vicesimo altero diebus 28, 29 et 30 mensis maii in hac Ecclesia Cathedrali Vilnensi, quae a f.m. Benedicto PP.XV titulo Basilicae Minoris coonestata est, quarti centenarii ex quo S. Casimirus, coelestis huius Regionis Patronus,solemni ritu a Leone PP.X canonizatus est, redivit celebrata sunt solemnia magna cum populi clerique frequentia et spirituali animarum emolumento;interfuerunt praeter Georgium Matulewicz,Episcopum Vilnensem, Sigismundus Loziński,Episcopus Minscensis, Adolphus Szelażek,Episcopus Barcaeus, Ladislaus Bandurski,Episcopus Cydoniensis, atque Capitulum Cathedrale Vilnense. Die 27 ante Vesperas arca,aurea materia obducta atque obserata,mortales S.Casimiri exuvias continens,ex argenteo sarcophago deprompta processionaliter e Capella devotissime translata atque in magnifice extracto,auctore Ferdinando Ruszczyk,Universitatis Vilnensis Professore,reposita est sarcophago ante altare maius fidelium venerationi. Die 28 post Missam Solemnem, innumeris fidelium turmis participantibus,magna cum pompa,instituta est cum reliquiis S.Patroni processio in ecclesiam eiusdem nomini Vilnae dicatam,ex qua persolutis Vesperis in Cathedram reversa est,Postquam illa arca,aurea materia contexta,est reserata,altera lignea inventa est in ea inclusa,syndone involuta atque sigillis illaesis munita, in qua has S.Confessoris reperimus authenticas reliquias: a/ in fasciculo NO1 notato: caput cum maxilla inferiore atque in separatis parvis fasciculis: capillos,partem cuiusdam ossis,particulas vestium,quattuor dentes,ex quibus unus pro ecclesia S.Casimiri Vilnae depromptus est quattuor parvas petrificationes; b/ in fasciculo NO2: septem grandiora ossa,unum os latius,novem costas integras,duodecim parva articularia ossa,treddecim minuta; c/ in fasciculo NO3: tria ossa grandiora e pedibus,duo ossa fistularia,varia septemdecim ossa,articularia ossa undeviginti; d/ in fasciculo NO 4: treddecim ossa dorsalia,unum os planum, unam costam integram,duo fragmenta costae; e/ in fasciculo NO 5: duo ossa dorsalia,tria ossa grandiora; f/ in fasciculo NO 6: quandam maiorem s.reliquiarum quantitatem in statu pulveris; g/ praeterea materiam sericeam in tres partes divisam,qua probabiliter Sancti Corpus tangebatur,pariter et parvum pulvinar mortuarium; insuper materiam soli-

diorem, qua probabiliter Sancti sarcophagus cooperiebatur. Praeterea in arcis reperta sunt documenta: ex an. 1664 - unum, ex an. 1667 - quatuor, ex an. 1677 - unum, ex an. 1736 - duo; ex an. 1838 - unum, ex an. 1878 - duo; quinque parvae schedulae, in quibus notantur s. reliquiae quae fasciculis N° 1 - 5 continentur. Loco arcae interioris nova e ligno precioso confecta est, in qua s. reliquiae in sericeam pariter novam materiam involutae, pientissime reconditae atque tum Episcopi loci tum Capituli Cathedralis sigillis obsignatae sunt. Die 30 post solemnes Vesperas sacrae reliquiae denuo in sarcophago argenteo in capella Sancto Casimiro consecrata repositae sunt ad venerandum atque ad Divi Patroni implorandam opem praesentem. Vilnae, die 30 maii 1922 a.

Georgius Matulewicz, Episcopus Vilnensis mpr.
 Sigismundus Łoziński, Episcopus Minscensis mpr.
 Adolphus Szelażek, ep. tit. Barcaeus mpr.
 Ladislaus Bandurski, episcopus Cydoniensis mpr.
 Carolus Bajko, Praelatus Praepositus Capituli.
 Ioannes Hanusowicz, Praelatus Decanus.
 Ioannes Sadowski, Praelatus Archidiaconus.
 Adamus Sawicki, Praelatus Custos.
 Casimirus Michalkiewicz, Praelatus Scholasticus, Vicar.
 Gen.

Franciscus Wołodźko, Praelatus Cantor.
 Ioannes Uszykło, Canonicus Senior.
 Carolus Lubianiec, Canonicus Theologus.

Descriptum hoc cum originali concordare testor.
 (-) Lucianus Chalecki
 Curiae Dioecesanæ Vilnensis Cancellarius.